

HISTORIEN OM BIO I ROSKILDE – 1906/1989

Teksten er i store træk gengivet fra www.biografmuseet.dk med en del tilføjelser

Biografteatret / Biografen Sankt Ols Gade 4

29.10.1906 - 16.09.1925

Roskildes første biografteater blev indrettet i et forhenværende auktionslokale på første sal inde i gården bag Sankt Ols Gade 4 bag Hotel Prinsen, der havde facade ud mod Algade. Det er korkvarefabrikant O. Nielsen og bladforhandler W. Vogelsang, der har fået tilladelse til biografdrift i byen. Salen med løse bænkerækker blev meget spartansk indrettet med kakkellovn bagerst i lokalet. Foyer var der ikke noget af. Efter at have erhvervet sin entrébillet måtte man vente på trappen for at blive lukket ind til næste forestilling. Kun én maskine tog sig af forestillingerne med adskillige pauser undervejs ved hvert aktskifte. Til gengæld varede hver forestilling så en hel time modsat programmerne i København, hvilket man gjorde et stort nummer ud af. Alligevel nåede man sommetider helt op på seks daglige forestillinger. Direktionen kom børn (og forældre) i møde ved at love overvejende at vise humoristiske billeder dog gerne med lidt alvor imellem, men altså ingen morddramaer, torturinstrumenter og hvad man ellers kunne chokeres over inde i den forjættede hovedstad. Ganske sensationelt blev filmene lige fra start vist ved hjælp af en motor; man kaldte det '*et medfølgende elektricitetsværk*'. Efter forlydende var det en ægte loppebiograf, men publikum elskede den – ofte var samtlige forestillinger udsolgt.

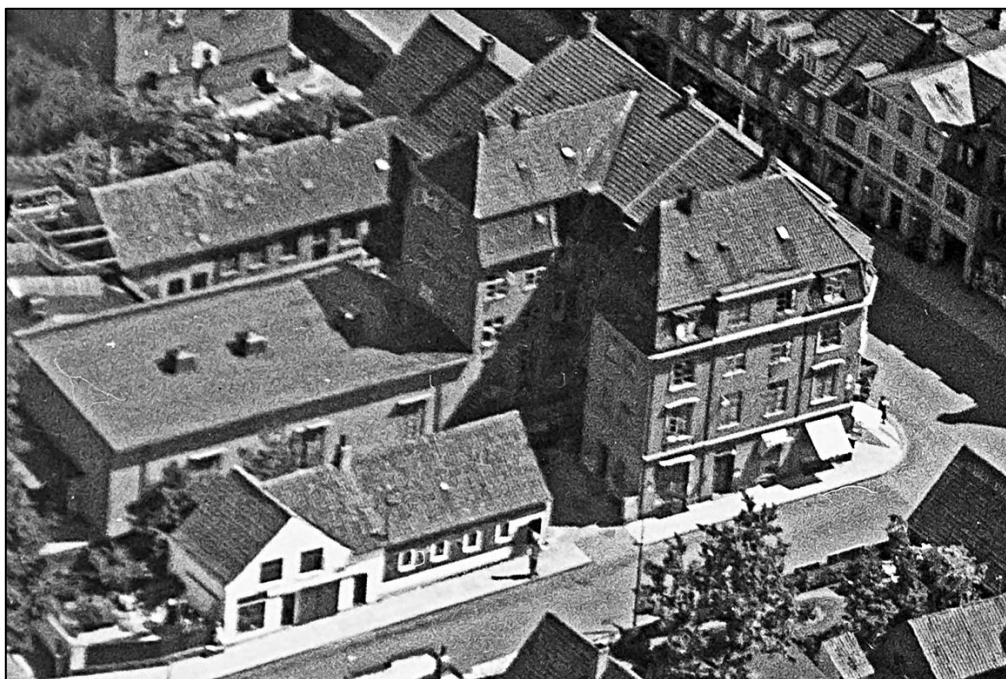
Inspireret af Helsingør Biografteater optager direktørerne i september 1907 selv film rundt om i byen, som de hen over fire uger viser i deres biograf. I december samme år istandsættes salen nu med løst monterede, hårde træstole, dog med armlæn til reserverede pladser bagerst, hvor kakkellovnen luner, og der er 200 sæder i alt.

Biografteatret måtte på det tidspunkt tage konkurrencen op med den nytilkomne Kinografen, der var åbnet i Algade 2 den 1. november 1907. Væggene har nu fået påmalet kønne motiver og maskinrummet isoleret i en grad, hvor brandfare skulle være udelukket. Under salen er der tilmed indrettet et lille venteværelse, hvor man kan søge ly for himlens ugunst. Biografteatret kører forrygende, men i 1914 sælger Nielsen og Vogelsang deres forretning og overdrager bevillingen til Christian Sørensen, som i forvejen drev biograf i Assens og Svendborg. Biografteatret skifter i denne forbindelse officielt navn til Biografen.

Hr. Sørensen tvinges i 1921 ud af Roskilde, da en ny lov betyder, at man ikke kan drive flere biografer, og biografdirektøren har bopæl i Svendborg. Bevillingen overgår dermed til etatsråd Matthissen og Edvard Møller. Det var Edvard Møller der i forvejen havde stået for den daglige drift i Sankt Ols Gade siden 1914, og var blevet en særdeles populær skikkelse. I 1922 overtager han egenhændigt ledelsen efter at være blevet bevillingshaver i 1921, og i efteråret 1924 besluttet det at flytte Biografen over til Algade 25, hvor en større sal opføres bag en nyopført beboelsesejendom, der indeholder forretninger i stueetagen. Åbningen trækker dog noget ud til den 17. september 1925. Efter lukningen blev salen bag Prinsen omdannet til møbellager og bygningen eksisterer endnu.

Biografen / Bio Roskilde Algade 25

17.09.1925 - 23.05.1962

Hele familien Møller var mere eller mindre tilknyttet biografen. Edvard Møllers to sønner leverede lydeffekter til stumfilmene. Da Bio flyttede i 1925, var det til en helt

nye sal med plads til 304 personer. Efter tonefilmens fremkomst indkøbte Edvard Møller nye maskiner og han fulgte altid med denne udvikling og i 1943 blev installeret nye tonefilmsmaskiner for tredje gang.

Edvard Møllers søn Leif Kops Møller var blevet uddannet boghandler og havde bosat i Esbjerg. Da faderen havde brug for ham som assistance i Bio, flyttede han tilbage til Roskilde, hvor han ved faderens død i 1954 overtog bevillingen.

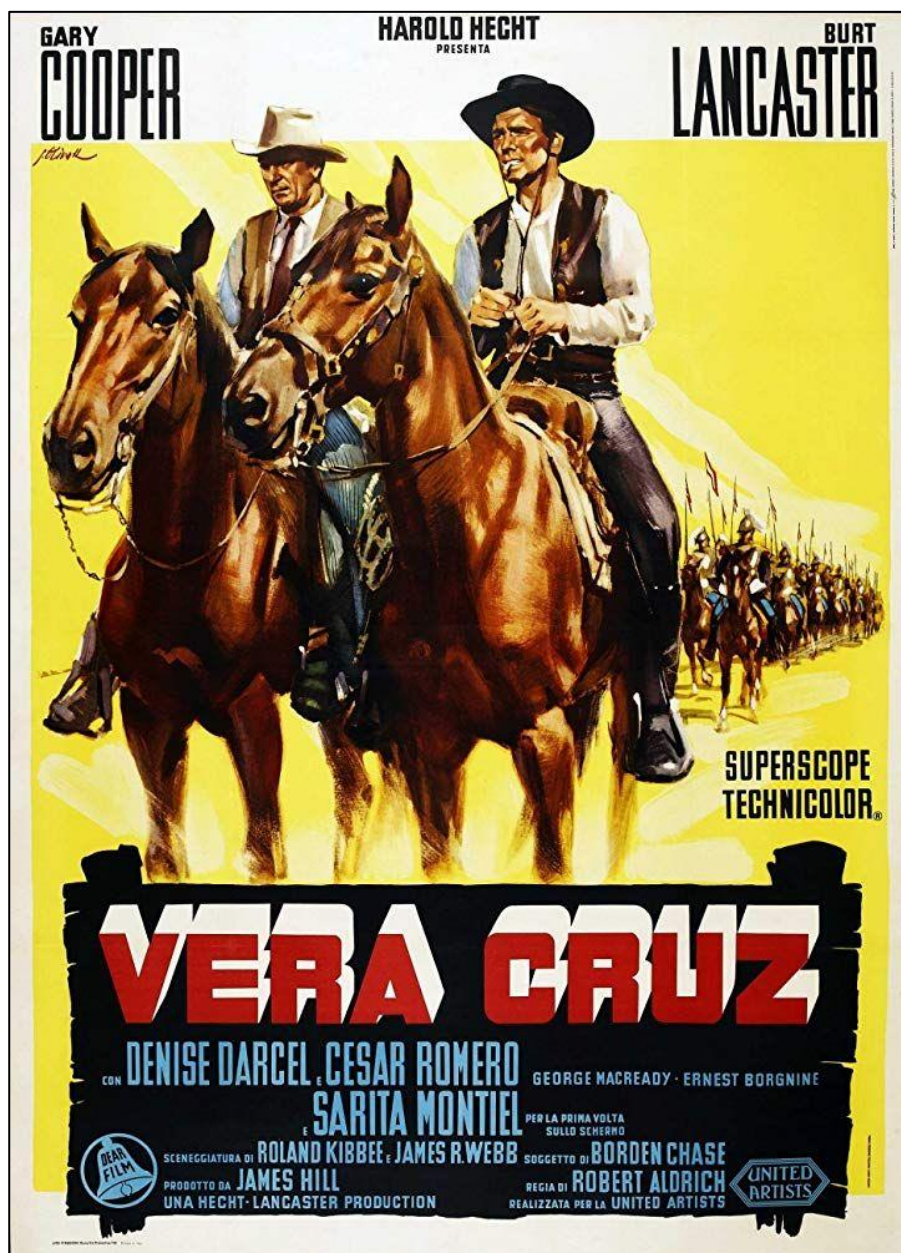
Bevillingskiftet skete dog ikke problemer. Flere var interesseret i at drive Bio, bl.a. Erik Elias fra Brøndby Bio, Henry Schmidt fra Nørrebros Teater og endelig sangeren Aksel Schiøtz. Denne fik bevillingen, men en kæmpeprotest fra byens borgere fik ham til at trække sig, så Leif Kops Møller fik bevillingen.

Udover at drive Bio, var Kops Møller i flere år ansat som filmansætter i flere udlejningsselskaber bl. a. Warner Brothers.

I 1948 fik Roskilde Bio en gennemgribende modernisering. Nye bekvemme lænestole blev opsat overalt i salen og der blev sat nye paneler på salens vægge. Et nyt fortæppe blev opsat, således at Kops Møller fik en næsten helt ny biograf.

Den næste modernisering, der kom i Bio, var installationen af det nye CinemaScopeformat. Det skete i 1956. Lærredet blev udskiftet med et større, og man var nødt til at bygge biografens sceneparti lidt om for at få plads til det, og den første CinemaScopefilm der rullede over lærredet var "**Vera Cruz**" med Burt Lancaster i hovedrollen.

Ved Todd-AO filmens fremkomst begyndte Kops Møller i tankerne at forme sin ønskebiograf, og i midten af 1962 blev den gamle Roskilde Bio jævnet med jorden.

Bio Roskilde i 1962 Algade 12 på Hotel Roar

29.05.1962 - 02.09.1962

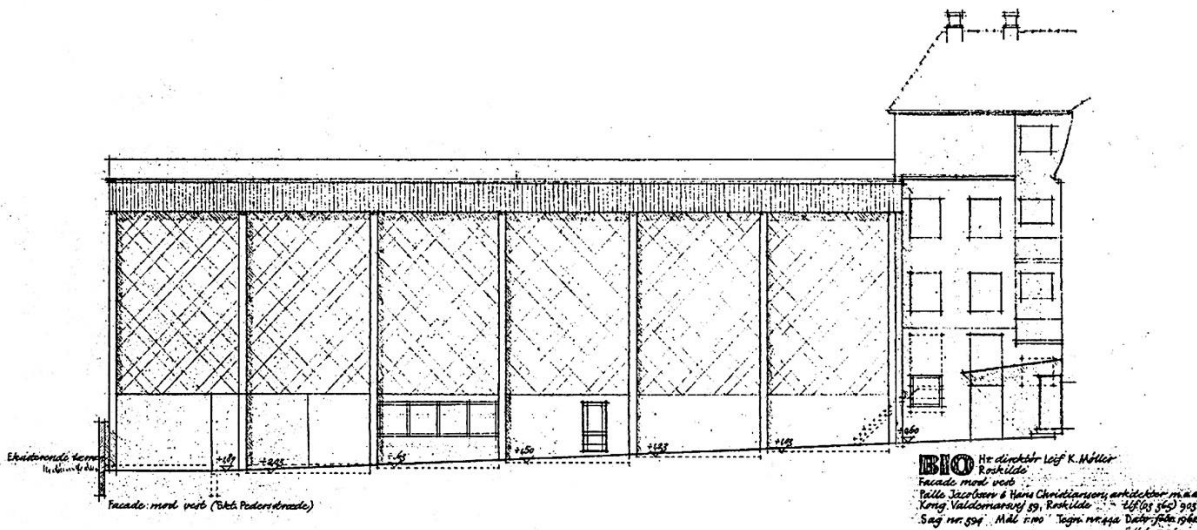
Bio på Algade 25 lukker den 23. maj 1962 i forbindelse med nedrivning, da en helt ny sal skal opføres på dens sted. I mellemtiden mangler man et biograflokale og indretter derfor midlertidigt Hotel Roars store sal til formålet.

Illustrationen viser Hotel Roars store sal ved en begivenhed mange år før, men det viser da, at salen i princippet godt kunne bruges til biograf.

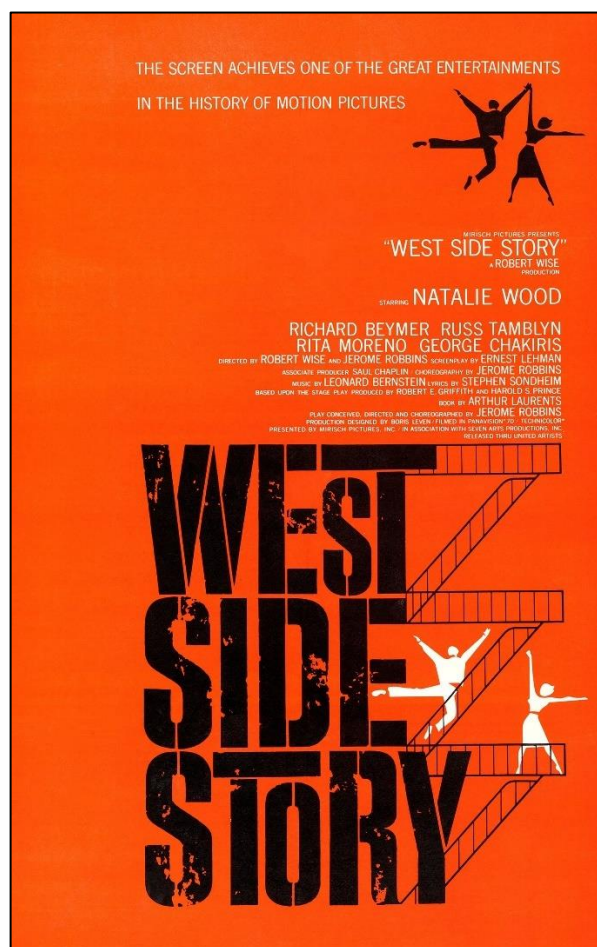
I dagene mellem den 24. og 29. maj pilles maskinerne ned for at blive flyttet over til salen i Algade 12. Desværre går det ikke så godt, som man havde håbet på trods det vældig store lokale, som endda er indrettet med balkon. Sæderne var klapstole, så man sad alt andet lige bedre i byens øvrige biografer og forestillingerne indstilles derfor den 2. september. Den nye biograf stod til at åbne i december, men byggeriet blev forsinket til foråret, hvor Roskildes nye pragtbiograf endelig kan slå dørene op 2. påskedag, den 15. april 1963.

Bio Roskilde (1963) Algade 25

15.4.1963-31.12.1988

Den nye biograf kom til at indeholde alle de tekniske finesser, som var tilgængelige på det tidspunkt. Den 16. april 1963 (2. påskedag) åbnede den nye Roskilde Bio sine døre for publikum som Todd-AO biograf. Åbningsfilmen var **"West Side Story"** i 70mm formatet. **"West side story"** kører til søndag d 13. maj 1963. Kops Møller havde ellers satset på **"South Pacific"**, men August Andersen fra 3 Falke Bio ville ikke tage den af plakaten.

Den nye biografisal kunne rumme 537 personer fordelt på 28 rækker. Salen havde en kraftig stigning, således at det var frit udsyn fra alle siddepladser. Salen var ligeledes forsynet med en 70 kvadratmeter stor scene foran det store lærred, der målte 7 x 14 meter. Bag dette lærred gemte der sig 5 højtalerkabinetter, der arbejdede sammen med 8 effekthøjtalere, der var anbragt i salens sidepaneler.

Roskilde Bio's operatørrum er et kapitel for sig. Det tekniske anlæg var ret kolossalt. Der var trukket kabler og ledninger i en længde af 7,5 kilometer og alle disse kabler var samlet i operatørrummet. Operatørrummet var blevet udstyret med vand og luftkølede Cinemacannica Victoria X 70/35mm maskiner. En stor strømstyrke på 90 ampere på buelampen gjorde det nødvendigt med luft og vandkøling på grund af varmeudviklingen. En teknik kan nævnes, at maskinerne var indrettet således, at hvis filmen knak, blev lyset automatisk tændt i salen, kulbuelampen slukker og maskinen standser. Roskilde Bio var den eneste biograf på Sjælland uden for København, der rådede over et så udbygget teknisk anlæg. Fra operatørrummet kunne lærredet indstilles til seks forskellige filmformater. For ikke at skulle slæbe de tunge 70mm kasser op ad vindeltrappen til operatørrummet, havde man lavet en særlig kran, så man kunne hejse dem op fra gården i stedet. Forstærkeranlægget i operatørrummet var et 6-kanals Gaumont-Kale anlæg.

Mange store 70mm film rullede over lærredet i Roskilde Bio. Bl.a. **"South Pacific"** - **"Ben Hur"** - **"De Brændende år"** - **"Mytteriet på Bounty"** - **"Lawrence af Arabien"** - **"55 Dage i Peking"**.

I løbet af de næste halvandet år fik Roskilde Bio konkurrence på 70mm området, idet Kino længere nede af Algade får installeret TODD-AO. Men Bio havde stadig den fordel, at den var bygget til dette format, så Bio var fortsat den bedste til at fremvise dette format.

I 1968 blev den 70 kvadratmeter store scene fjernet og pladsantallet udvidet til 560. I 1969 kom der nye lampehuse på filmmaskinerne. Lampehusene var af mærket Zenith 4000/E. Den 8.marts 1972 blev der installeret en 16mm Bell & Howell maskine og endelig d. 1 juli 1975 blev der sat automatik på filmmaskinerne.

Efter Leif Kops Møllers død i 1969, drev hans kone Roskilde Bio videre alene. Men det kedelige skete, at der begyndte at komme færre og færre 70mm film på det danske marked. Den generelle afmatning på biografområdet i Danmark sidst i halvfjerdserne betød, at Roskilde Bio d. 18. januar 1981 måtte gå i betalingsstandsning og lukke. Biografen stod ubenyttet hen, indtil Kino's direktørpar Leif og Mie Hübertz overtog den store biograf.

Mie og Leif Hübertz

Kæmpebiografen blev bygget om og en del blev til supermarked og ejendomsmæglerkontor. I den bagerste del af den gamle Bio blev der lavet to nye biografsale med plads til 113 og 82 personer, men byen kunne ikke bære to biocentre og Leif og Mie Hübertz besluttede sig at lukke Roskilde Bio. Dette skete den 2. februar 1989, hvorefter biografen blev bygget om til diskotek.

Følgende 70mm film blandt mange er blevet vist:

"West Side Story". Åbningsfilm af den nye Todd-AO biograf 16. april 1963.

Vises til søndag 13. maj 1963

"Spartacus" premieredato 3. juni 1963 (2. pinsedag) - søndag 16. juni.

"El Cid" premieredato 28. oktober 1963

"South Pacific" premieredato 11. november 1963

"Ben Hur" premieredato 26. december 1963. Denne film blev vist i den originale camera 65 version.

Derudover er det oplyst, at følgende 70mm film har været vist i Roskilde Bio:

"Porgy og Bess"

"Oklahoma"

"Exodus"

"Mytteriet på Bounty"

"De brændende år"

"Barrabas"

"Lawrence af Arabien"

"55 dage i Peking"

"Cleopatra"

Følgende 70mm film blandt mange er blevet vist:

"West Side Story". Åbningsfilm af den nye Todd-AO biograf 16. april 1963.

Vises til søndag 13. maj 1963

"Spartacus" premieredato 3. juni 1963 (2. pinsedag) - søndag 16. juni.

"El Cid" premieredato 28. oktober 1963

"South Pacific" premieredato 11. november 1963

"Ben Hur" premieredato 26. december 1963. Denne film blev vist i den originale camera 65 version.

Tilføjelser i tekst og af billedmateriale Kurt Buchtrup 2023